

Een profielschets van heroïne in België

Samenvatting van de resultaten
van RADAR-heroin-23

RADAR-heroin-23 - Retail drug quality project on heroin in 2023

Unit Illegale drugs, Gezondheidsinformatie, Sciensano

Contact: bmccda@sciensano.be

Sciensano

Augustus 2023 • Brussel • België

Auteur

MARGOT BALCAEN

Co-auteurs

MAARTEN DEGREEF

JÉROME ANTOINE

ERIC DECONINCK

LIES GREMEAUX

In samenwerking met

GIG – Gezondheidspromotie bij injecterend gebruik

Spuitenruil Oost-Vlaanderen

TRANSIT Brussel

MSOC Gent

INHOUD

BESCHRIJVING STUDIE	4
PROFIEL RESPONDENTEN	7
BEVRAGING ROND HEROÏNE	12
BRON EN LOCATIE AANKOOP	13
GEBRUIKSPATRONEN	14
GECOMBINEERD-EN POLYDRUGSGEBRUIK	15
HOEVEELHEID EN PRIJS	16
ERVAREN EFFECTEN	17
ANALYSERESULTATEN	18
ZUIVERHEID	19
TOEGEVOEGDE SUBSTANTIES	20
ZUIVERHEID VS. PRIJS EN KWALITEIT	21
SAMENVATTING	22

Een pilootproject met als doel informatie te verschaffen over de kwaliteit van heroïne op retailniveau

Om hier meer inzichten in te krijgen, werden binnen dit project mensen betrokken die heroïne gebruiken (= in dit rapport wordt naar hen verwezen als 'respondenten').

Ze namen deel aan **een vragenlijst over hun product en gebruik ervan**. Dit leverde informatie op met betrekking tot:

Gebruikspatronen

Prijs en aankoopkanaal

Ongewenste effecten

Polydrugsgebruik

Zij werden gevraagd een staal heroïne af te geven. Hierop werd een **diepgaande analyse van de samenstelling** uitgevoerd.

Met deze informatie konden volgende parameters bepaald worden:

Zuiverheid van elk heroïnestaal

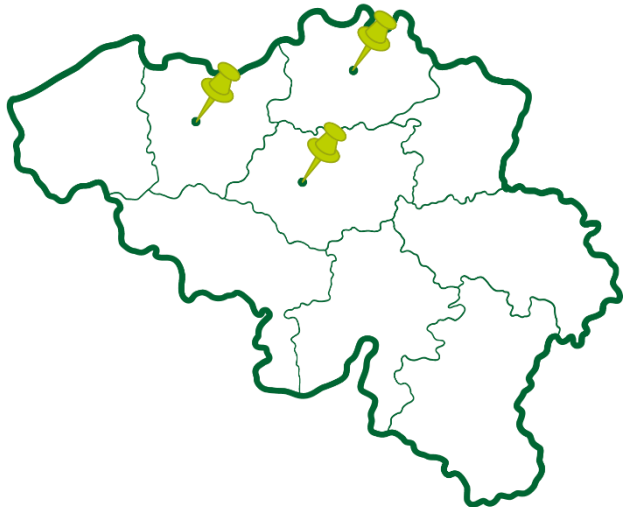
Onzuiverheden en versnijdingsmiddelen

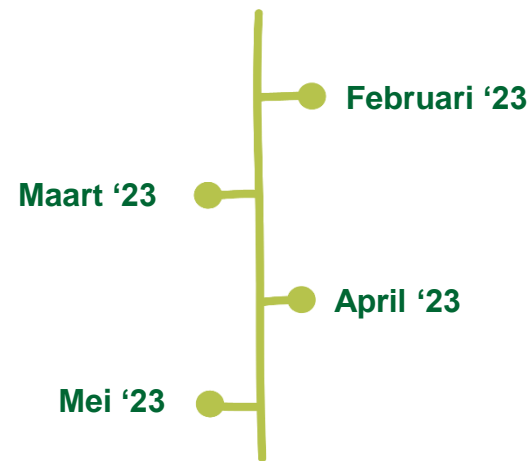
Aanwezigheid gevaarlijkere opioïden, e.g. fentanyl

Over de gegevensverzameling en –analyse

De studie werd uitgevoerd in samenwerking met **drie preventieorganisaties, nl. Transit Brussel, MSOC Gent en Spuitenruil Antwerpen**, die dagelijks in contact komen met mensen die heroïne gebruiken.

Respondenten (n = 128) werden via **een sneeuwbalmethode** gerekruteerd gedurende **vier maanden**, met als aanknopingspunt **een mondelinge uitnodiging** bij bezoek aan één van de deelnemende organisaties.

De vragenlijsten waren beschikbaar **in drie talen**: Nederlands, Frans en Engels. De antwoorden en resultaten werden na opschoningsstappen weergegeven door middel van **beschrijvende statistiek**.

De heroïnestalen werden geanalyseerd door Sciensano's labo Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten, dit met **GC-MS en LC-DAD¹**.

Relevantie van profielschets heroïne

UP-TO-DATE INFORMATIE OVER HET PROFIEL VAN HEROÏNE EN DE MENSEN DIE HET GEBRUIKEN IS RELEVANT TER ONDERSTEUNING VAN HET DRUGSBELEID

INFORMATIE OVER CIRCULERENDE DRUGS EN POTENTIËLE INTOXICATIES VERSTERKT ZORGVERLENERS IN HUN WERKING

ACTUELE INFORMATIE OVER DE DRUGSMARKT EN CIRCULERENDE SUBSTANTIES FACILITEERT DE VERBETERING VAN ANALYSETECHNIEKEN

ZOWEL DE RESULTATEN ALS DE DEELNAME IN HET ORGANISEREN VAN HET ONDERZOEK ONDERSTEUNEN EN VERBETEREN DE WERKING VAN PREVENTIEORGANISATIES

1. PROFIEL RESPONDENTEN

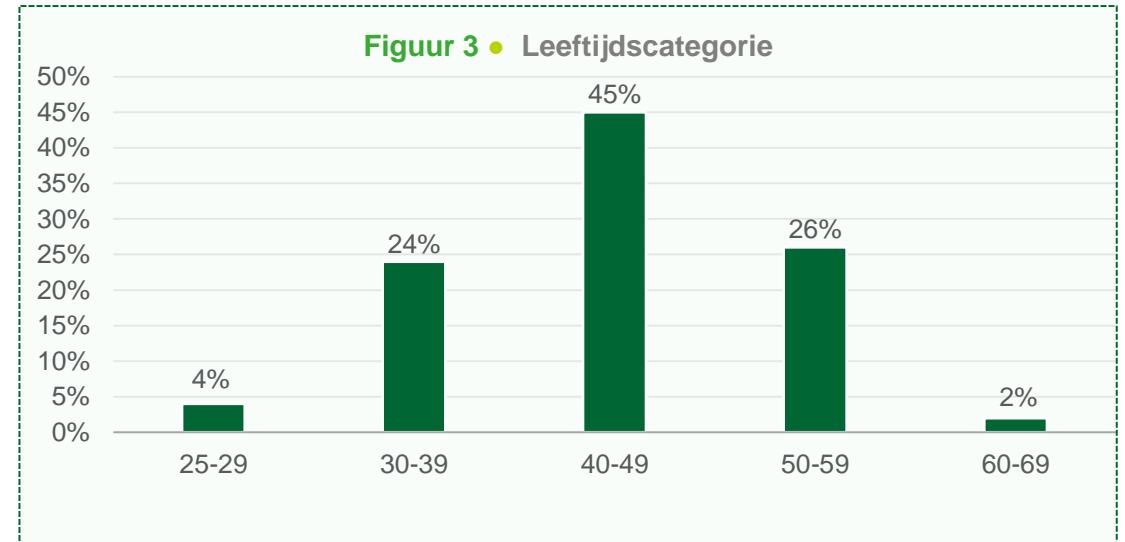
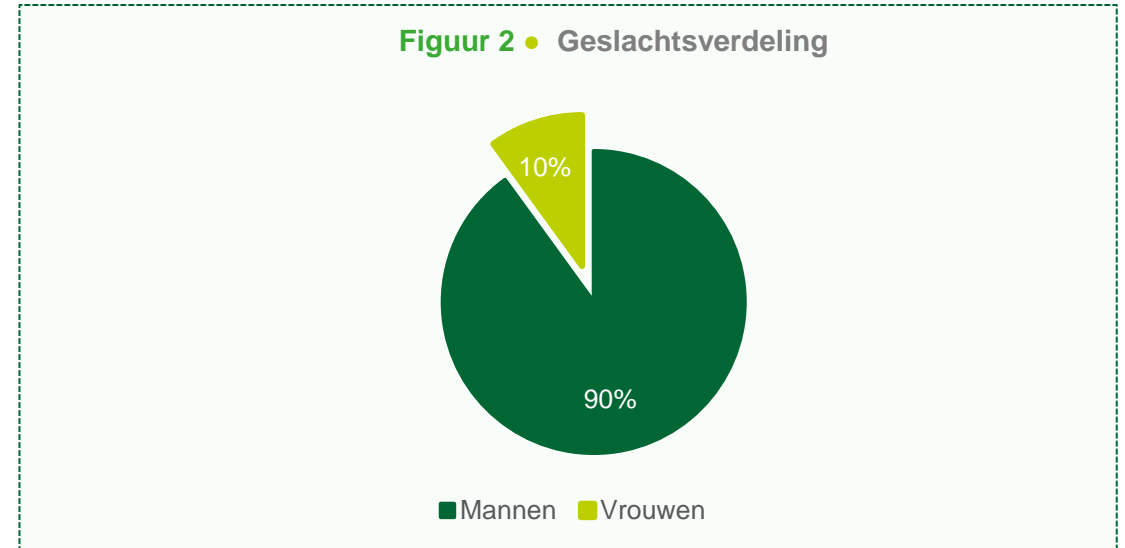
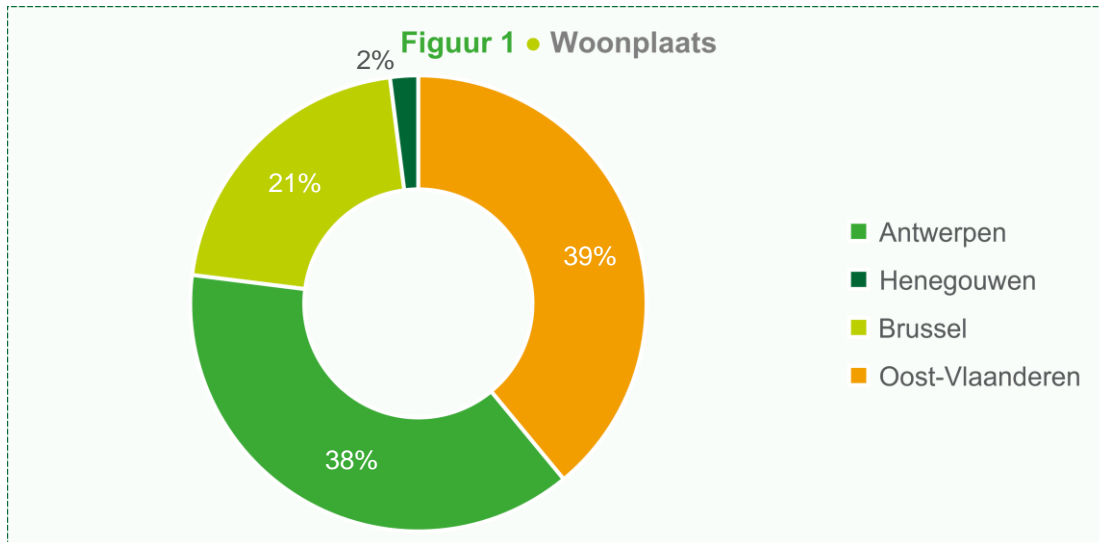

Profiel van de respondenten (N=128*)

**KLEINER AANDEEL
RESPONDENTEN
UIT BRUSSEL, 21%**

**90%
MANNEN**

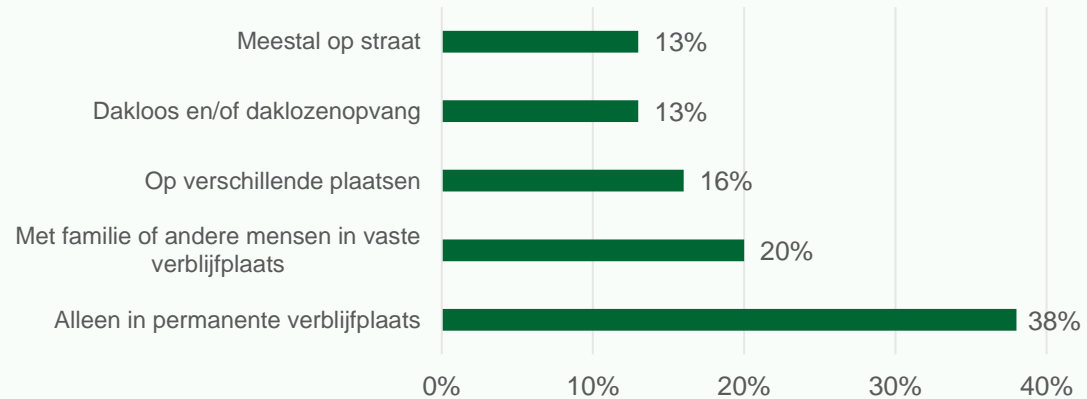
**45%
IS TUSSEN 40
EN 49 JAAR**

*Wanneer het aantal respondenten niet gespecificeerd wordt, dan is n = 128.

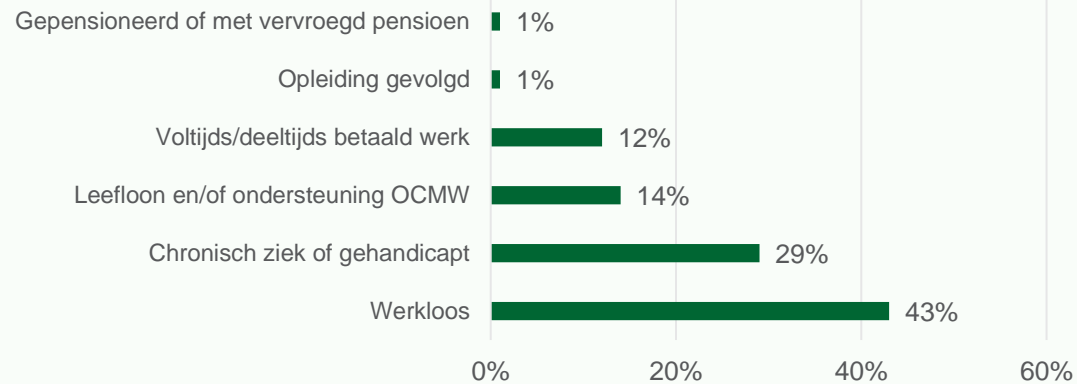
Profiel respondententen

Figuur 4 • Woonsituatie

Vraag: Kan je jouw woonsituatie van de afgelopen 30 dagen beschrijven?

Figuur 5 • Arbeidsstatus

Vraag: Welke van deze beschrijvingen zijn van toepassing op jouw werksituatie in de afgelopen 7 dagen?

38%

VERBLIJFT ALLEEN IN PERMANENTE VERBLIJFPLAATS

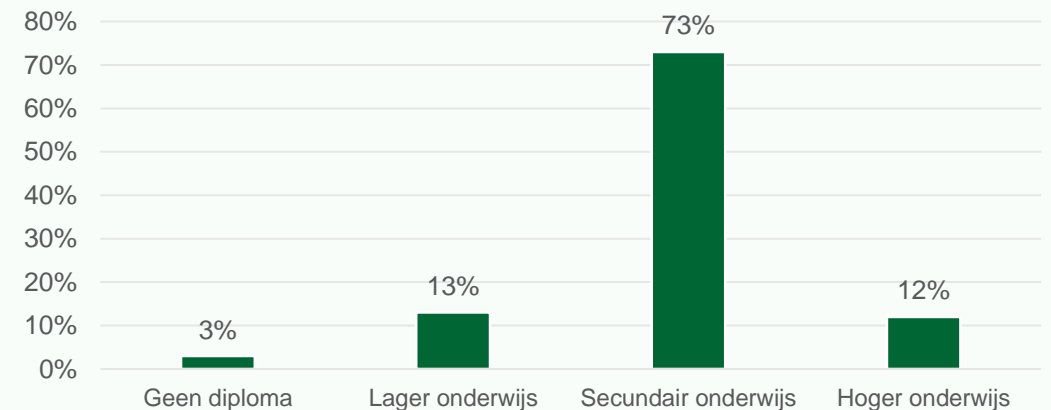
43%

ZONDER WERK OP MOMENT VAN DE BEVRAGING

73%

HEEFT SECUNDAIR ONDERWIJS ALS HOOGST BEHAALDE DIPLOMA

Figuur 6 • Hoogst behaalde diploma

Vraag: Wat is je hoogst behaalde diploma of graad?

Profiel respondenten

Gebruik van andere middelen

MEEST GEBRUIKTE STOFFEN IN DE AFGELOPEN MAAND

ALCOHOL
68%

CANNABIS
65%

POEDER COCAÏNE
57%

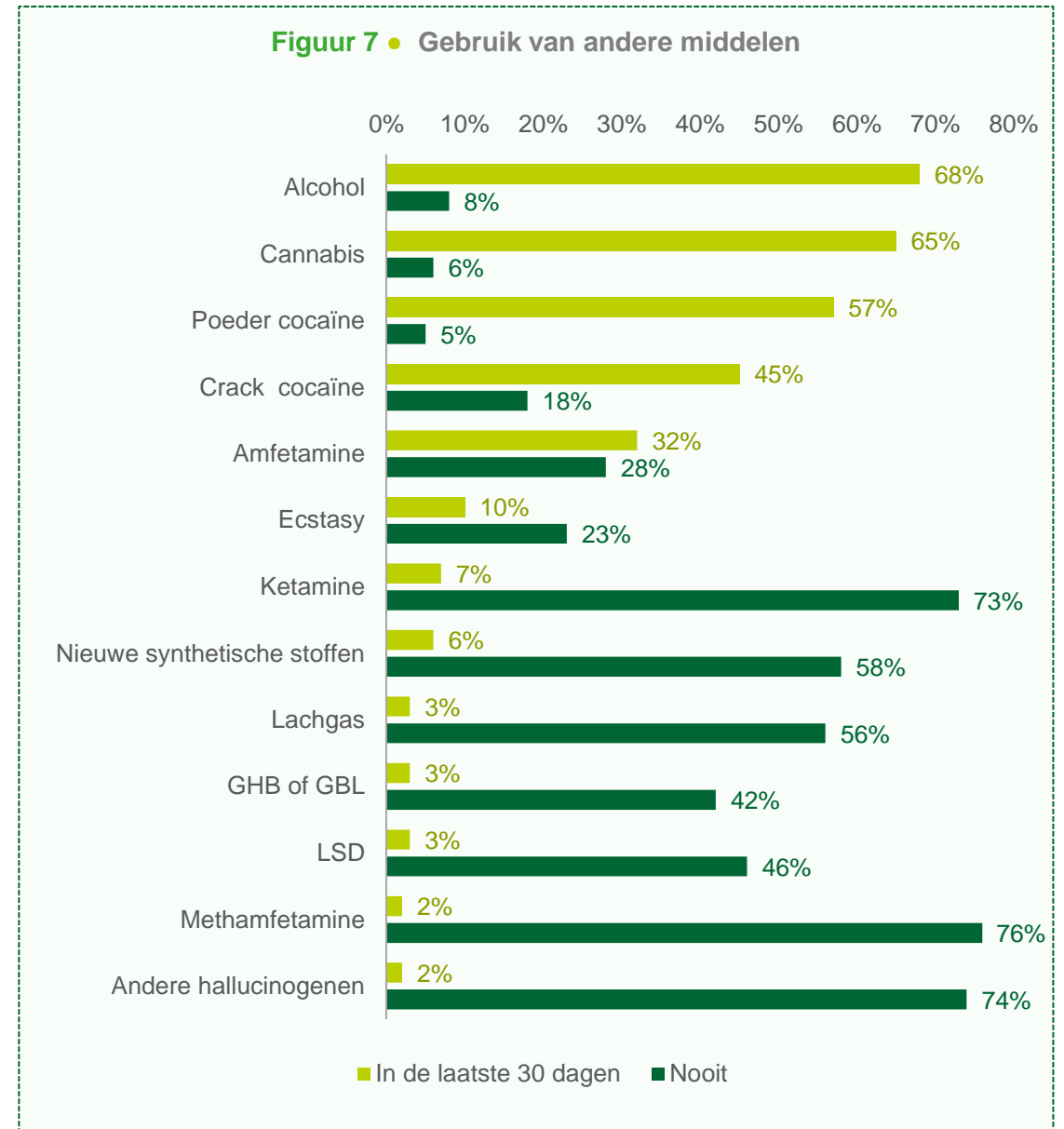
CRACK COCAÏNE
45%

STOFFEN DIE HET HOOGST SCOREN IN DE CATEGORIE 'NOOIT EERDER GEBRUIKT'

METHAMFETAMINE
76%

ANDERE HALLUCINOGENEN
74%

KETAMINE
73%

Vraag: Wanneer heb je voor het laatst de volgende producten gebruikt? – Andere hallucinogenen bevat onder meer DMT, ayahuasca en 'magic mushrooms'

Profiel respondenten

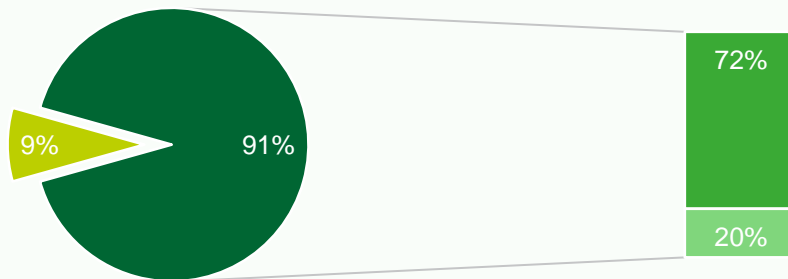
Behandelingspatronen

72%
**IS MOMENTEEL
IN BEHANDELING**

20%
**WAS EERDER IN
BEHANDELING**

Onder behandeling wordt niet enkel substitutiebehandeling verstaan, maar bijvoorbeeld ook psychosociale ondersteuning.

Figuur 8 • Behandelingshistoriek

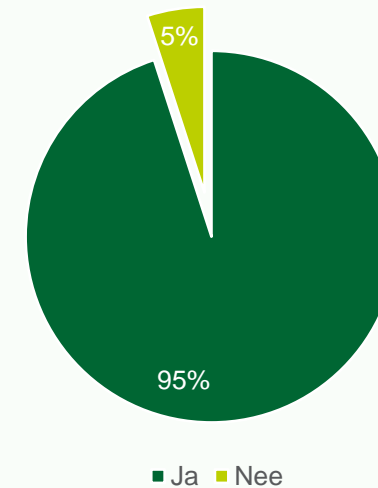
■ Nog nooit in behandeling geweest ■ Momenteel in behandeling
■ In het verleden behandeld geweest

Vraag: Ben je ooit al in behandeling geweest voor uw drugsgebruik? Indien ja, bent u momenteel in behandeling of in het verleden behandeld geweest? Slechts één antwoord mogelijk.

95%
**ONDERGAAT OF ONDERGING AL
BEHANDELING MET OPIOÏD AGONISTEN**

Aan de 91% van de respondenten van figuur 8 werd gevraagd of ze momenteel een behandeling volgen met een opioïd agonist of dat eerder al deden. Hiervan antwoordde 95% bevestigend (Figuur 9, n=117).

Figuur 9 • Frequentie ooit behandeld met opioïd agonisten

Vraag: Heb je ooit al een substitutiebehandeling ondergaan? (bijv. methadon, subutex, suboxone...)?

2. BEVRAGING ROND HEROÏNE

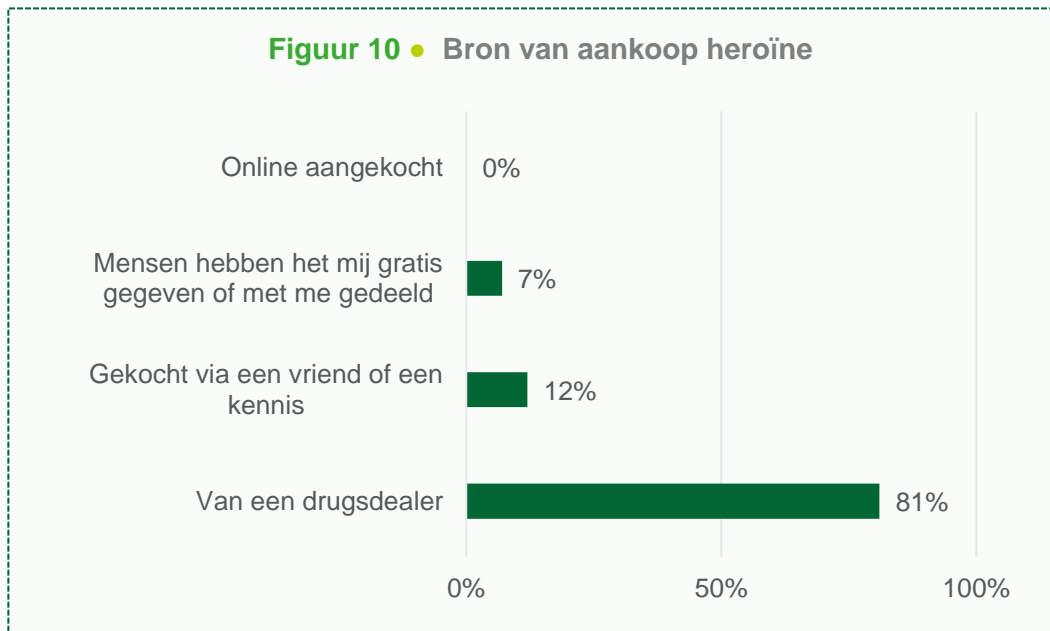
Bron en locatie van aankoop heroïne

81%
**VERKRIJGT HEROÏNE
VIA EEN DEALER**

0%
**KOOPT HEROÏNE
ONLINE**

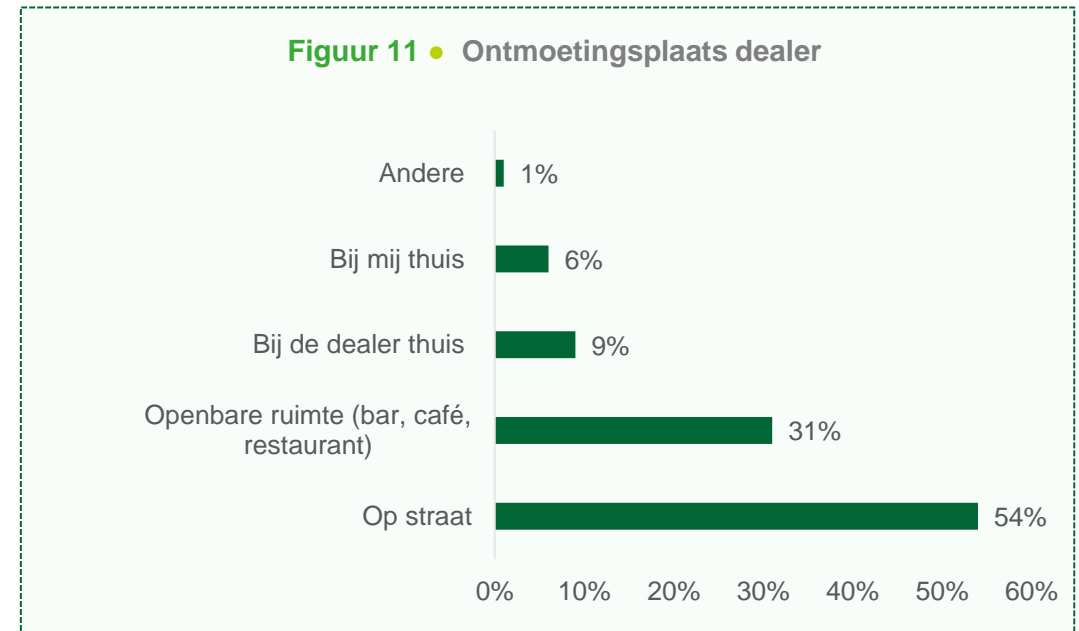
> 50%
**BENADERT DE
DEALER OP STRAAT**

1 OP 3
**SPREEKT AF IN EEN
OPENBARE RUIMTE**

Vraag: Waar heb je het staal heroïne verkregen?

De 1% 'andere' omvatte de aankoop via een dealer bij een vriend thuis.

Vraag: Indien gekocht via een drugsdealer, waar heb je afgesproken om het product te verkrijgen? (n=104)

Gebruikspatronen heroïne

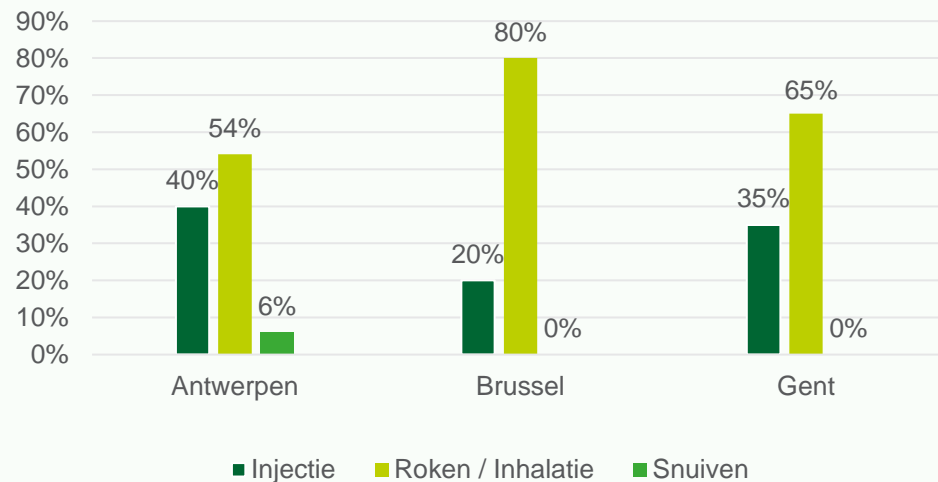
64% ROOKT
34% INJECTEERT

OP STEDELIJK NIVEAU
IS ER EEN VERSCHIL IN
ADMINISTRATIEROUTE

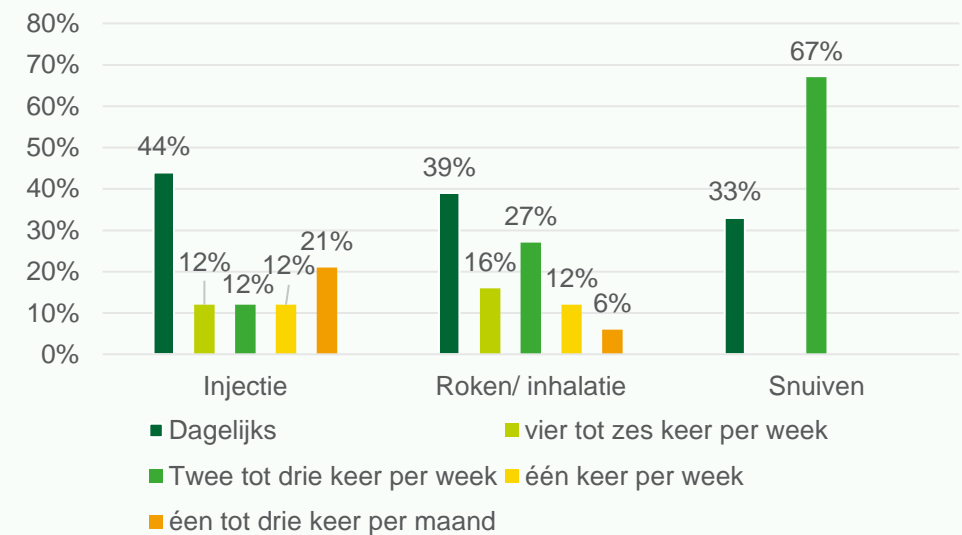
BIJ DE RESPONDENTEN LIGT
DAGELIJKS GEBRUIK OP:
44% VOOR INJECTIE
39% VOOR ROKEN / INHALEREN

Het aandeel injecterende drugsgebruikers is het hoogst in Antwerpen.

Figuur 12 • Administratieroute per deelnemende stad

Figuur 13 • Gebruiksfrequentie per administratieroute

Vraag: Hoe heb je de afgelopen 30 dagen gewoonlijk heroïne gebruikt?

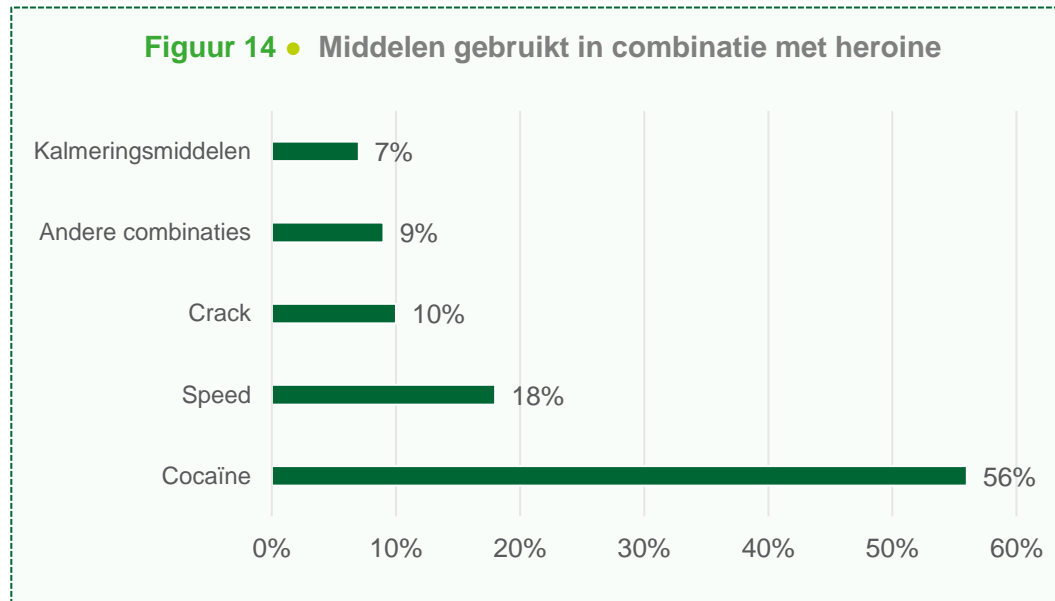
Vraag: Hoe vaak heb je de afgelopen 30 dagen heroïne gebruikt?

Gecombineerd – en polydrugsgebruik

70%
MENGT SOMS
MIDDELEN

HEROÏNE EN COCAÏNE
WORDEN HET MEEST
GEMENGD – GEKEND
ALS SNOWBALL

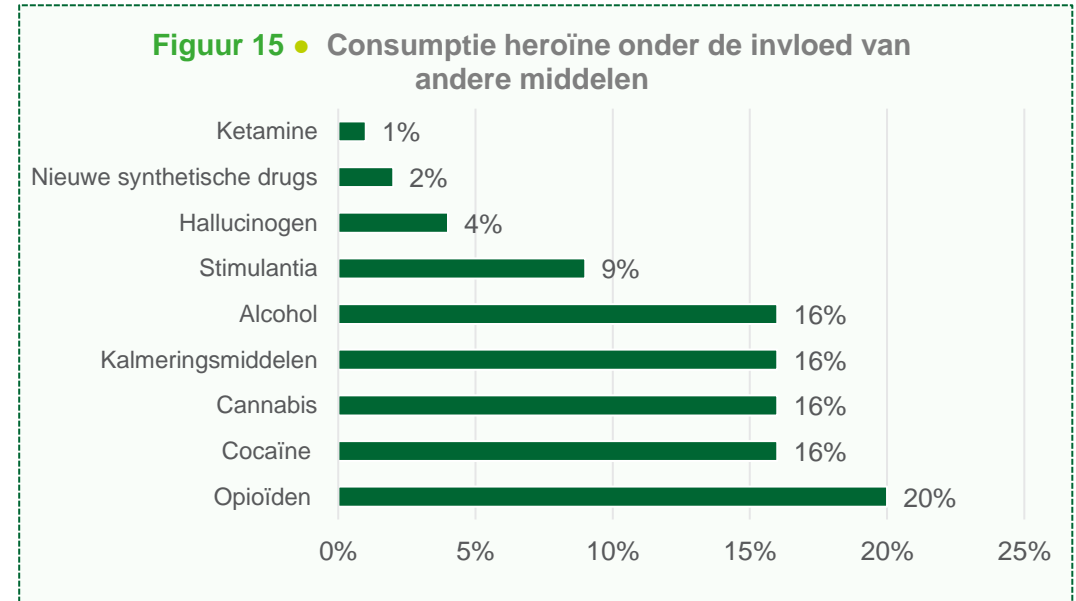
De categorie 'andere combinaties' bevat onder meer heroïne gemengd met MDMA, cannabis, methadon, LSD of alcohol, zie figuur 14 (n=89).

Vraag: Combineer je soms verschillende middelen, specifiek door ze samen te mengen om ze tegelijkertijd in te nemen? Meerdere antwoorden mogelijk.

8%
GEEFT AAN NOOIT ONDER INVLOED TE ZIJN VAN
ANDERE MIDDELEN BIJ INNAME VAN HEROÏNE

Deze vraag geeft een indicatie van polydrugsgebruik, meer bepaald het gebruik van heroïne terwijl onder invloed van andere substanties, zie figuur 15 (n = 121).

Vraag: Ben je ooit onder invloed geweest van een andere drug terwijl je heroïne gebruikte? Zo ja, kruis aan van welke stoffen je onder invloed was toen je heroïne gebruikte. Meerdere antwoorden mogelijk.

Hoeveelheid en prijs heroïne aangekocht bij laatste gelegenheid van aankoop

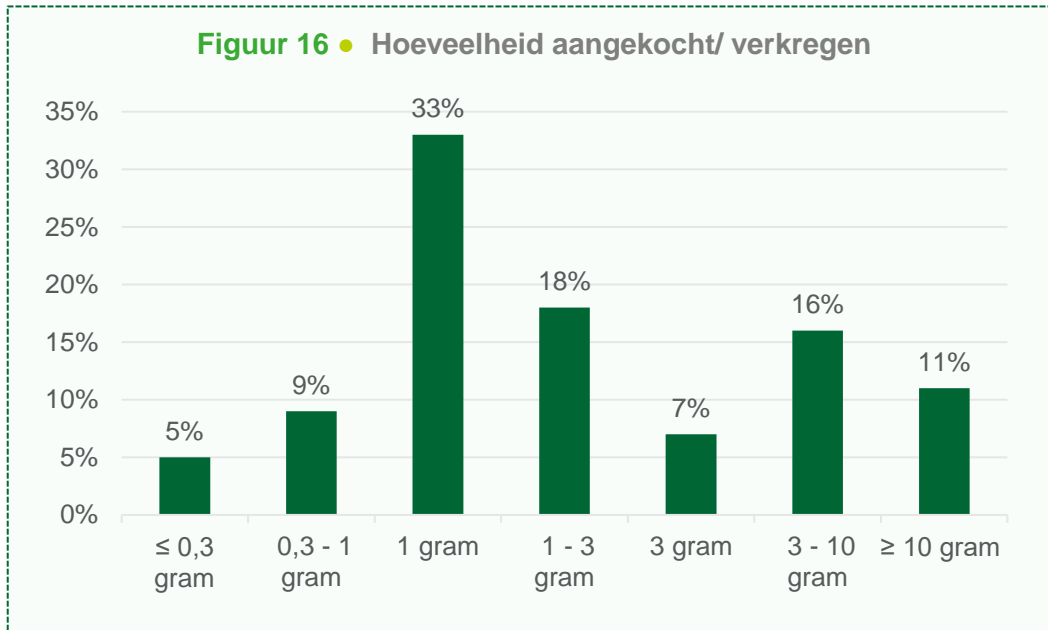
**1 OP 3 KOOPT
1 GRAM HEROÏNE**

**11% KOOPT 10 GRAM
OF MEER AAN**

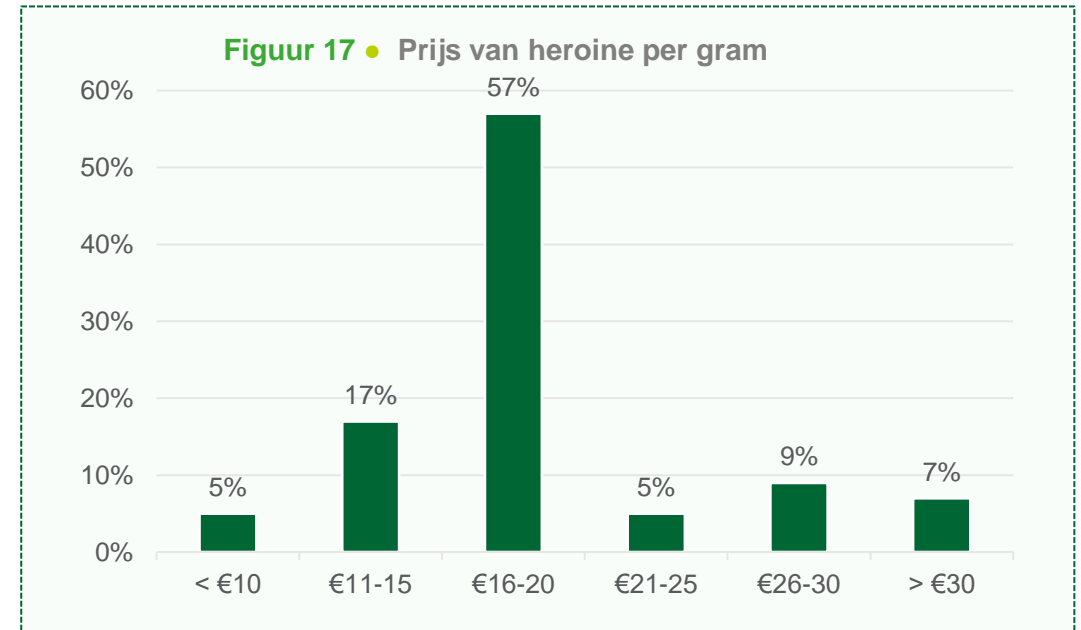
**MEDIANE PRIJS IS 20
EURO PER GRAM**

PRIJS PER GRAM:
€10 €20 €83
MIN. MAX.

Via foto's werden vier verschillende hoeveelheden gepresenteerd, nl. 0,3 gram, 1 gram, 3 gram en 10 gram. Hierbij werd gevraagd met welke afbeelding de laatst aangekochte hoeveelheid overeenstemde.

57% van de stalen heeft een prijs tussen 16 en 20 euro per gram (figuur 17, n=77). Belangrijk op te merken is dat de prijs per gram onderhevig is aan heel wat zaken, zoals bijvoorbeeld korting bij aankoop in bulk.

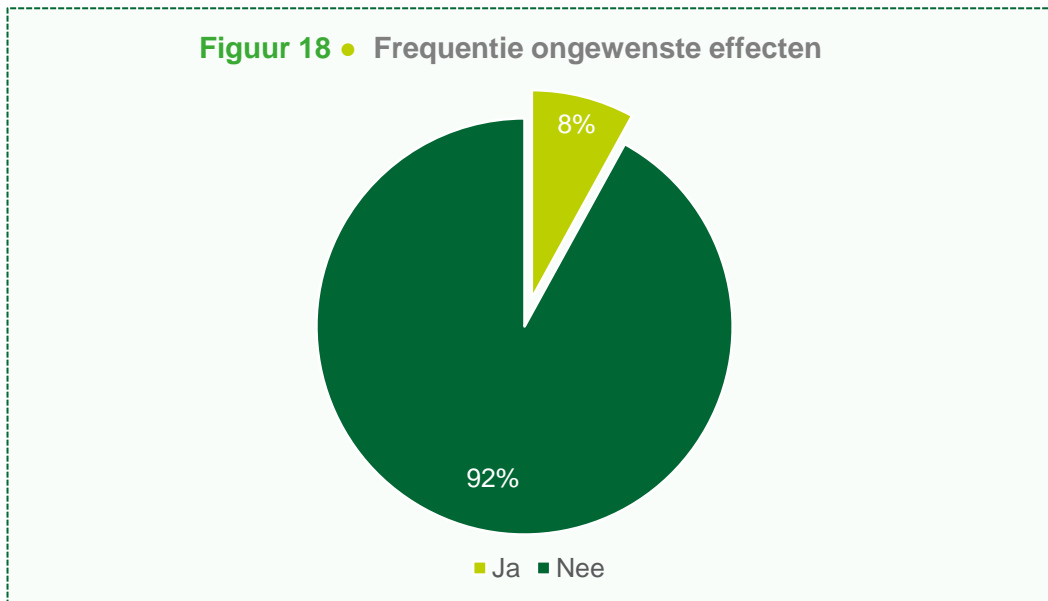
Vraag: Op de plaatjes hieronder zie je vier verschillende hoeveelheden heroïne. Welke optie geeft het beste de hoeveelheid heroïne weer die je de laatste keer hebt gekocht?

Vraag: Hoeveel heeft de hoeveelheid aangekocht gekost? Indien mogelijk werd de prijs per gram berekend.

Ervaren effecten bij inname heroïne

89% HEBBEN REEDS HEROÏNE GEBRUIKT VAN DEZELFDE BATCH ALS HET AFGEGEVEN STAAL

8% HEEFT ONGEWENSTE EFFECTEN ONDERVONDEN NA GEBRUIK

Vraag: Heb je de heroïne die je afgeeft voor analyse al gebruikt? Indien ja, heb je ongewenste effecten ondervonden na inname? (n=113)

Tabel 1: Aantal meldingen geassocieerd met ongewenste effecten

ONGEWENSTE EFFECT	AANTAL MELDINGEN
MISSELIJK	3
OVERGEVEN	1
DUIZELIG (VERTIGO)	1
EXTREME JEUK	1
LOKALE IRRITATIE	1
STERKER DAN VERWACHT	3
ZWAKKER DAN VERWACHT	2
GEEN EFFECT	1

Meerdere antwoorden waren mogelijk.

DE BESCHREVEN ONGEWENSTE EFFECTEN KUNNEN NIET VERKLAARD WORDEN DOOR DE CONCENTRATIE HEROÏNE IN DE RESPECTIEVELIJKE STALEN, NOCH DOOR DE AANWEZIGHEID VAN ANDERE ACTIEVE STOFFEN¹

¹Sciensano bekeek de zuiverheid en inhoud van de heroïnestalen waarover een melding gemaakt was, maar geen onregelmatigheden werden teruggevonden.

3. ANALYSERESULTATEN

Gemiddelde zuiverheid van heroïne en gedetecteerde onzuiverheden

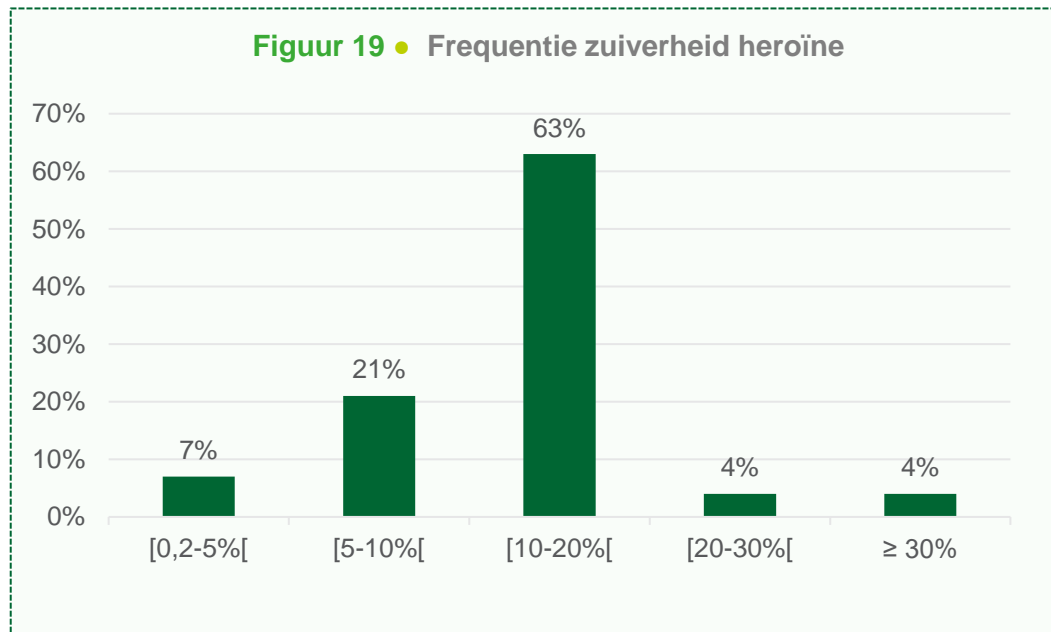
PERCENTAGE HEROÏNE:

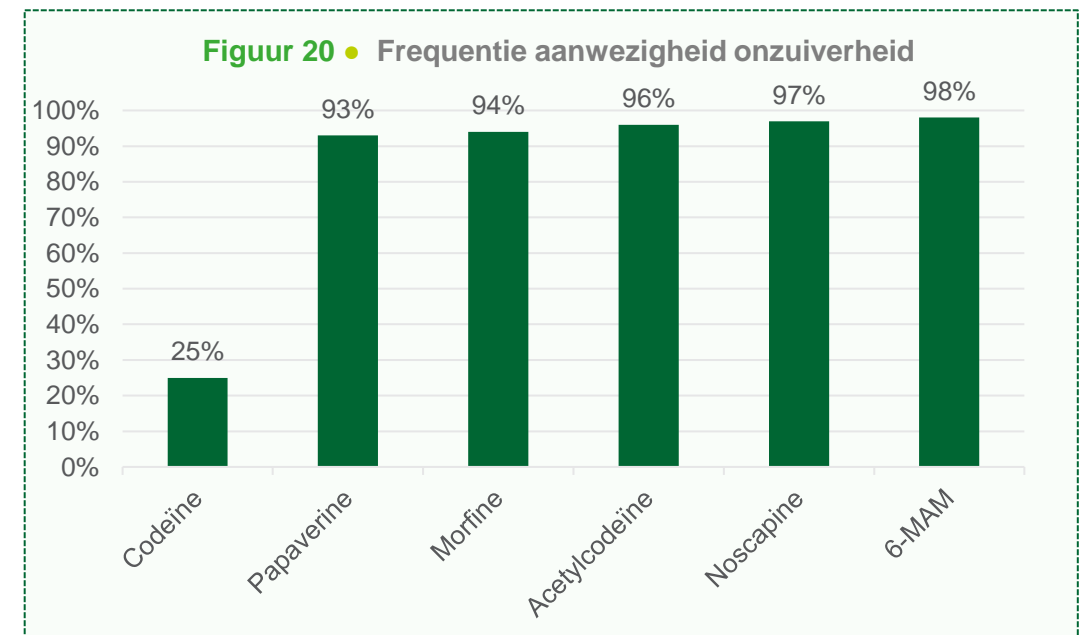
GEMIDDELD 13% HEROÏNE IN EEN STAAL - OP STEDELIJK NIVEAU GERING VERSCHIL IN ZUIVERHEID

22% VAN DE STALEN BEVAT ALLE 6 ONZUIVERHEDEN HIERONDER BESCHREVEN

De gemiddelde zuiverheid (= percentage heroïne aanwezig) voor Antwerpen is 12,5%, voor Brussel 13,4% en voor Gent 13,2% (n=121).

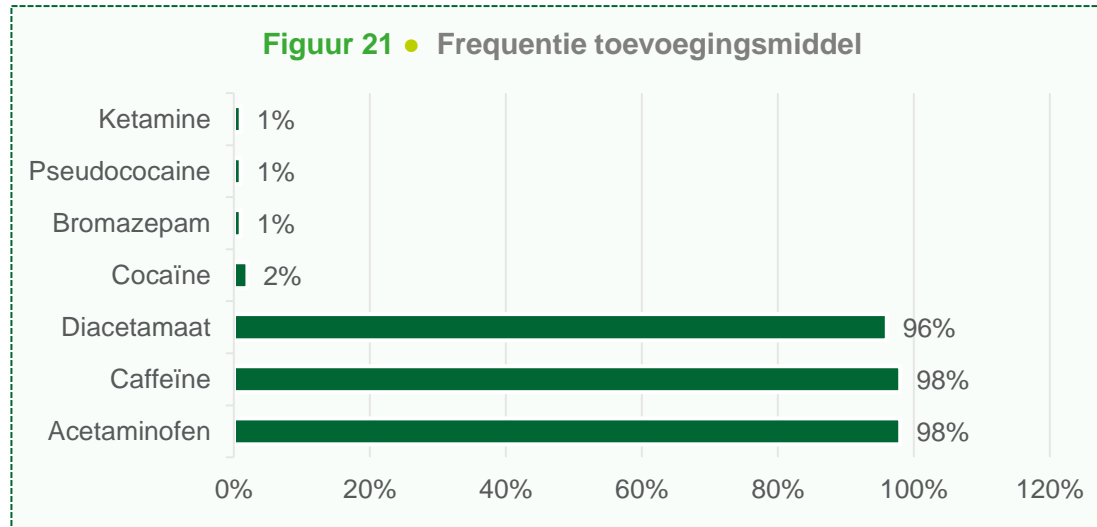

De substanties in figuur 20 kunnen verklaard worden door de herkomst van heroïne (opium) of zijn ontstaan uit het productieproces van heroïne (n = 123).

6-MAM = 6-Monoacetylmorfine.

Stoffen toegevoegd aan heroïne

GEEN ENKEL STAAL BEVAT EEN ANDER GEVAARLIJK OPIOÏD, ZOALS FENTANYL

ACETAMINOFEN EN CAFFEÏNE KOMEN HET MEEST VOOR ALS TOEVOEGING AAN HEROÏNE

Tabel 2: Overzicht van gedetecteerde versnijdingsmiddelen (123 stalen bevatten minstens 1 versnijdingsmiddel)

VERSNIJDINGSMIDDEL	AANTAL DETECTIES	MOGELIJKE VERKLARING TOEVOEGING ¹
ACETAMINOFEN	121	PIJNSTILLEND – BITTERHEID MASKEERT SLECHTE KWALITEIT
CAFFEÏNE	121	HEROÏNE ZAL BIJ LAGERE TEMPERATUUR VERDAMPEN
DIACETAMAAT	118	MOGELIJKS SYNTHETISCHE ONZUIVERHEID VAN ACETAMINOFEN
COCAÏNE	2	WORDT VAAK GEMENGD MET HEROÏNE (SNOWBALL – p. 15)
BROMAZEPAM	1	WEGENS EFFECTEN ALS ANXIOLYTICUM EN SEDATIVUM
PSEUDOCOCAINE	1	ONZUIVERHEID EN ANALOOG VAN COCAÏNE
KETAMINE	1	WORDT SOMS GEMENGD MET HEROÏNE

¹Akhgari M, Etemadi A, Jokar F. *Neuropathology of Drug Addictions and Substance Misuse, Volume 1: Foundations of Understanding, Tobacco, Alcohol, Cannabinoids and Opioids*. 2016.

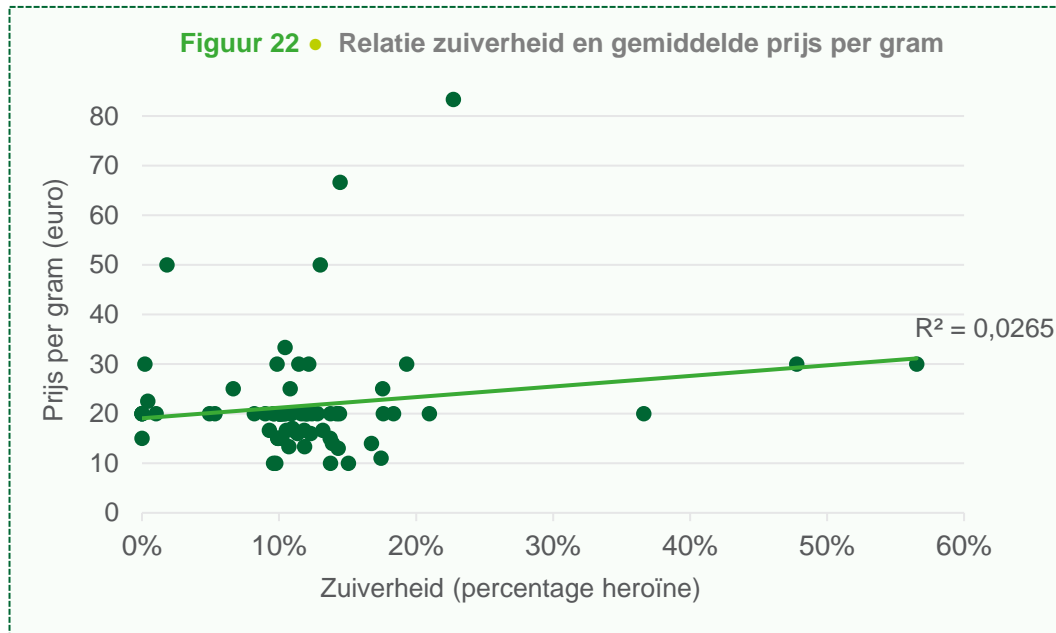
Zuiverheid vs. prijs en ervaren kwaliteit

Tabel 3: Prijs per gram vs. Gemiddelde zuiverheid

PRIJS PER GRAM	GEM. ZUIVERHEID
≤ €15	11,6%
[€ 16 – €29]	10,7%
≥ € 30	18,3 %

**GEEN DUIDELIJKE
RELATIE TUSSEN
DE ZUIVERHEID
EN DE PRIJS**

Tabel 3 laat zien dat de zuiverheid toeneemt met de prijs per gram. Wanneer de zuiverheid (percentage heroïne aanwezig) wordt uitgezet tegen de prijs per gram (Figuur 22, n = 77), kan de relatie tussen zuiverheid en prijs per gram slechts worden voorspeld bij 2,7%.

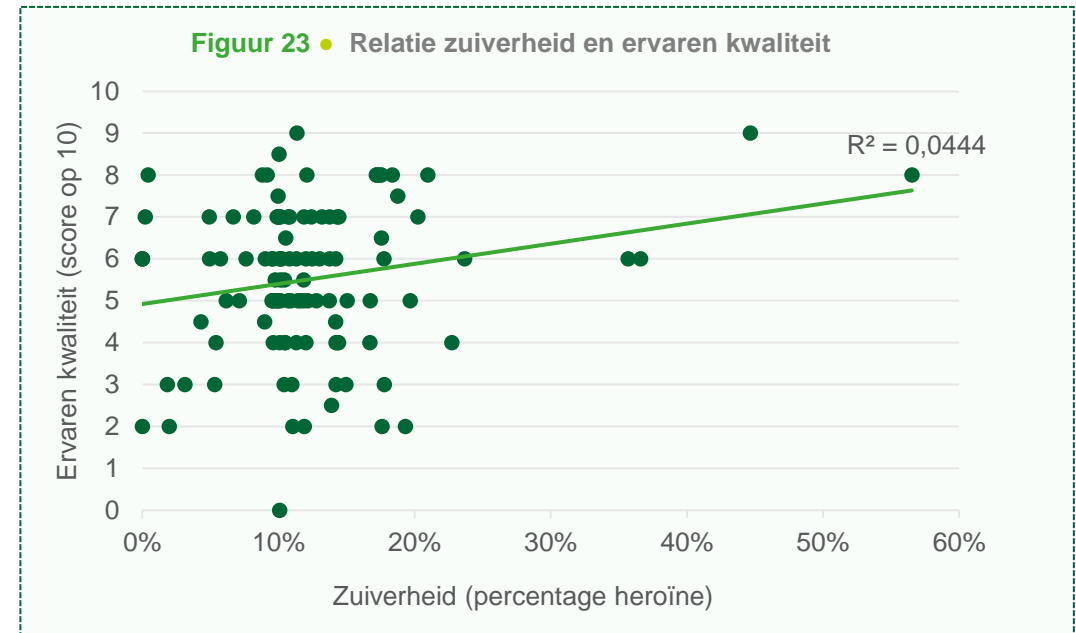

Tabel 4: Score op 10 vs. Gemiddelde zuiverheid

SCORE OP 10	GEM. ZUIVERHEID
< 4	10,3%
[4 – 6[11,5%
≥ 6	13,4%

**VOOR ERVAREN
KWALITEIT WORDT
GEMIDDELD EEN
SCORE VAN 5,5 OP
10 GEGEVEN**

In tabel 4 wordt een stijgende zuiverheid weergegeven bij een hogere kwaliteitsscore. Wanneer de zuiverheid wordt uitgezet ten opzichte van de ervaren kwaliteit (score op 10) (figuur 23, n = 114), is er slechts bij 4,4% een relatie tussen hogere zuiverheid en een hogere ervaren kwaliteit.

Vraag: Hoe scoort u de kwaliteit van de heroïne? De respondenten kregen een schaal van 1 tot 10 om aan te duiden, waarbij 1 = lage kwaliteit en 10 = hoge kwaliteit.

Samenvatting

- **4 OP 5 VERKRIJGT HEROÏNE VIA EEN DEALER**
- **70% MENGT SOMS MIDDELEN**
- **DE MEDIANE KOST VAN HEROÏNE IS 20 EURO PER GRAM**
- **8% ONDERVOND ONGEWENSTE EFFECTEN**

- **GEMIDDELD IS ER 13% HEROÏNE AANWEZIG**
- **NAAST HEROÏNE WORDEN ACETAMINOFEN, CAFEÏNE, COCAÏNE, BROMAZEPAM, PSEUDOCOCAÏNE EN KETAMINE GEVONDEN**
- **GEEN ENKEL STAAL BEVAT EEN ANDER GEVAARLIJK OPIOÏD, ZOALS FENTANYL**

"INZETTEN OP STUDIES WAARBIJ MENSEN DIE DRUGS GEBRUIKEN RECHSTREEKS BETROKKEN WORDEN LIGT AAN DE BASIS VAN **MEER RELEVANTE INFORMATIE** OVER DE DRUGSMARKT EN CIRCULERENDE SUBSTANTIES"

Dit onderzoek werd goedgekeurd door het ethisch comité van de Universitair ziekenhuis van Brussel – EC-2021-407 – BUN: 1432021000683.

Contact

Margot Balcaen • margot.balcaen@sciensano.be
Unit Illegale drugs, Sciensano • bmccda@sciensano.be

Sciensano • Juliette Wytsmanstraat 14 • 1050 Brussel • België
T +32 2 642 51 11 • T Pers +32 2 642 54 20 • info@sciensano.be • www.sciensano.be